

Handläggare
John Agewall
Telefon: 08-508 287 09

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-03-18, p. 10

Tänkbara fokusområden i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, perioden 2026-2029

Remiss från Naturvårdsverket, dnr NV-00223-24

Förvaltningarnas förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Justera beslutet omedelbart.

Bakgrund

Naturvårdsverket har i samverkan med de centrala tillsynsmyndigheterna (Havs- och vattenmyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Läkemedelsverket, Jordbruksverket, Kemikalieinspektionen, Socialstyrelsen, Energimyndigheten och Svenska kraftnät) tagit fram ett förslag till fokusområden för en nationell tillsynsstrategi för perioden 2026-2029. Syftet är att strategin ska utgöra ett verktyg för att uppnå en effektiv och likvärdig tillsyn i hela landet. Den nuvarande nationella tillsynsstrategin gäller mellan 2022-2025.

Under hösten 2024 har Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Jordbruksverket, Folkhälsomyndigheten och Kemikalieinspektionen tagit fram lägesbilder över miljöbalkstillsynen i Sverige. De har därefter tagit fram förslag på ett antal tänkbara fokusområden för nästa strategiperiod. Tillsynspersonal från kommuner och länsstyrelser har under arbetet med att ta fram förslag till fokusområden varit delaktiga och har bemannat referensgrupper kopplade till de olika tillsynsområdena. Medarbetare från miljöförvaltningen i Stockholm har deltagit i några av referensgrupperna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tekniska nämndhuset
Fleminggatan 4
Box 8136, 104 20 Stockholm
Telefon 08-508 28 800
miljoforvaltningen@stockholm.se
start.stockholm/miljoforvaltningen

Varje nationell strategi för tillsyn enligt miljöbalken omfattar en period om fyra år. Tillsynsstrategins syfte är att lyfta fram, stärka och samordna sådan tillsyn som är särskilt angelägen ur ett nationellt perspektiv. Tillsynsstrategin innebär därmed ett fokus och är inte avsedd att omfatta all tillsyn som tillsynsmyndigheterna gör.

Vilka fokusområden som kommer att ingå i en period och hur dessa fokusområden utformas är själva strategin.

Tillsynsstrategin är inte bindande att följa men samtliga tillsynsmyndigheter ska i tillsynsplanen ange hur myndigheten har tagit hänsyn till den nationella tillsynsstrategin.

Tillsynsstrategin föreslås nästa period att bestå av två delar.

Del 1 innehåller fokusområden för att stärka tillsynsmyndigheternas förmåga att bedriva tillsyn. Denna del berör samtliga tillsynsmyndigheter.

Del 2 är precis som nuvarande period indelad i sju olika tillsynsområden som alla innehåller ett antal fokusområden för nationellt prioriterad tillsyn.

De centrala tillsynsmyndigheterna önskar även inspel kring vilken tillsynsvägledning som de ska fokusera på och leverera under perioden 2026-2029.

Ärendet

Som ett led i den fortsatta beredningsprocessen innebär denna remiss möjlighet att lämna synpunkter på förslagen. Svar ska lämnas in genom två enkäter från Naturvårdsverket:

- Enkät 1 – Föreslagna fokusområden
- Enkät 2 – Tillsynsvägledningar

Enkät 1

Synpunkter lämnas i form av en skattning av områdets angelägenhet för respektive fokusområde. Det finns även möjligheter att lämna skriftliga synpunkter som komplement till de olika skattningarna.

Enkät 2

Synpunkter lämnas genom att fylla i vilka områden där det bedöms finnas ett behov av nya eller utvecklade tillsynsområden. Det finns även möjlighet att lämna skriftliga synpunkter.

Ärendets beredning

Naturvårdsverket har den 15 januari 2025 remitterat förslaget om *tänkbara fokusområden i den nationella strategin för tillsyn enligt miljöbalken, perioden 2026-2029* till samtliga kommuner och länsstyrelser samt försvarsinspektören för hälsa och miljö, däribland miljö- och hälsoskydds nämnden.

Remissyttrandet ska skickas till Naturvårdsverket genom ifyllande av enkäten, se bilaga 1 och bilaga 2, senast den 20 mars. Ärendet har beretts av avdelningarna Miljö- och hälsoskydd och Stadsmiljö.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på de föreslagna fokusområdena och vägledningarna som de tillsynsvägledande myndigheterna har presenterat. Merparten av de föreslagna områdena bedöms vara angelägna. En prioritering mellan dessa är därför inte helt enkel. Förvaltningen har prioriterat upp de områden där förvaltningen ser ett utvecklingsbehov ur ett nationellt perspektiv. Exempelvis områden där det idag saknas vedertagna tillsynsmetoder eller där vägledning saknas eller kan utvecklas.

Fokusområden

De arbetsområden som de centrala tillsynsmyndigheterna lyfter fram stämmer väl överens med de områden som förvaltningen bedömer behöver utvecklas, *avfall, förorenade områden, kemikalier* och *miljöfarlig verksamhet*. Det sistnämnda med stort fokus på utsläpp till vatten.

Förvaltningens förslag till skattning av de olika fokusområdena går att se i sin helhet i [bilaga 1](#). Ett urval av de fokusområden som lyfts fram som förvaltningen särskilt vill belysa är följande:

- *Upptäcka illegal avfallshantering* – området har utgjort ett fokusområde under den rådande strategin. De vägledningar och stödet som då togs fram har hjälpt och belyst vikten av tillsyn inom området. Målet med fokusområdet syftar även till en ökad samverkan mellan myndigheter för att effektivt kunna driva frågan. Det finns fortfarande mycket inom området att utveckla varför nämnden anser att området bör kvarstå till nästkommande strategi.
- *Användning av PFAS* – Den utbredda förekomsten av PFAS i varor och produkter innebär stora risker för människors hälsa och miljö. Produkter som innehåller PFAS används i en stor variation av verksamheter och hanteras i avfallsledet i vitt skilda typer av varor och kemiska produkter. Det är därför relevant att prioritera tillsyn inom detta område med syfte att minimera den uppströms spridningen av PFAS. Det saknas idag kunskap om den stora gruppen ämnen som ingår i samlingsbegreppet PFAS och lagstiftningen på området är delvis ny och oprövad. Det gör PFAS-frågorna svåra och resurskrävande att arbeta med i tillsynen. Som fokusområde kan då de centrala myndigheterna bidra med stöd och vägledning för att effektivt driva frågan.

- *Återförsäljare – kemiska produkter och varor* – Det finns många objekt och flera av produkterna har egenskaper som gör att de kan vara farliga för människors hälsa och miljön. Tillsynen kan således ge direkt riskminskningseffekt. Fokus inom området ligger på att genomföra samverkansprojekt, vilket förvaltningen och flertalet andra kommuner ser positivt på, då denna typ av projekt bidrar till kompetensutveckling genom utbildningsinsatser med tillhörande vägledningsmaterial.

Tillsynsvägledningar

Förvaltningen ställer sig positiv till de föreslagna tillsynsvägledningar som lagts fram. Förvaltningen vill särskilt betona att vägledningarna behöver tas fram i samverkan mellan olika centrala myndigheter, exempelvis bör en vägledning gällande miljöfarlig verksamhet med utsläpp till vatten tas fram genom ett samarbete mellan Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Det är även viktigt att beakta vägledningar som tidigare tagits fram inom ett område för att få ett helhetsgrepp om frågan och utrangera det som inte bedöms gälla längre. Det är angeläget att det inte finns flera olika vägledningar som säger olika saker. Förvaltningen anser även att det finns behov av tydligare vägledning generellt kring praktisk tillämpning av miljöbalken när det gäller olika typer av verksamheter, exempelvis utsläpp till vatten. Det är även önskvärt med konkreta exempel på bedömningar rörande rimlighetsavvägningar i olika situationer inklusive tillämpning av 2 kap. 7 § andra stycket miljöbalken, dvs. bedömningar med utgångspunkt från miljö kvalitetsnormer.

Förvaltningen vill även lyfta behovet av bedömningsgrunder när det gäller hantering av sulfidförande berg. Detta för att möta behovet av lokal cirkulär hantering och minskad klimatpåverkan samt skydd av den lokala miljön från potentiell förorening. Avsaknad av vägledning för att göra bedömningar och avvägningar skapar osäkerhet i vad som är en hållbar hantering. Frågan är mycket angelägen för Stockholmsregionen och dess utbyggnad varför vi behöver mer stöd i frågan.

Förvaltningen fullständiga förslag till svar på enkäten finns i [bilaga 2](#).

Anna Hadenius
Miljödirektör
Klicka och skriv förvaltning

Monika Gerdhem
Avdelningschef
Klicka och skriv förvaltning

Bilagor

2025-1270, Bilaga 1 – Enkät svar 1 Fokusområden

2025-1270, Bilaga 2 – Enkät svar 2 Tillsynsvägledning